

Naser SHIRBAGI

Kurdistano universitetas • University of Kurdistan

IRANO UNIVERSITETŲ DĖSTYTOJŲ IR STUDENTŲ NUOMONĖ APIE „STUDENTAI ĮVERTINA DĖSTYMĄ“ METODO EFEKTYVUMĄ

IRANIAN UNIVERSITY TEACHERS' AND STUDENTS' VIEWS ON EFFECTIVENESS OF STUDENTS' EVALUATION OF TEACHING

SANTRAUKA

Pagrindinis šio tyrimo tikslas – nustatyti „Studentai įvertina dėstymą“ (toliau – SĮD) metodo efektyvumą remiantis universitetų dėstytojų ir studentų nuomone. Tyrimui pasirinkta žvalgybinė aprašomoji analizė. Dalyvavo 300 dėstytojų ir 600 magistrantūros studijų studentų iš 3 Irano aukštųjų mokyklų. Duomenims rinkti pasirinkta 30 punktų anketa. Atsakymams pateikti naudota 5 balų *Likerto* skalė (nuo *visiškai nesutinku* iki *visiškai sutinku*). Tyrimas parodė, kad *Cronbacho alfa* koeficientai yra pakankamo lygmens (dėstytojams – .86, o studentams – .88). Statistiškai reikšmingi skirtumai tarp dėstytojų ir studentų nustatyti atsižvelgiant į lytį, darbo patirtį, pareigų statusą ir pagrindinę studijavimo kryptį. Dėstytojai sutinka, kad reikėtų naudoti skirtingus įvertinimo metodus (pvz., kolegų įvertinimą, savęs įvertinimą ir administratorių atliekamą įvertinimą), o ne pasikliauti vien „Studentai įvertina dėstymą“ metodu. Tyrimas atskleidžia abejones dėl SĮD metodo naudojimo Irano aukštojo mokslo sistemoje bei kelia klausimus, ar teisinga naudoti tokį reitingavimą priimant sprendimus, susijusius su dėstytojų pareigomis. Tyrimo rezultatai rodo: nustatant dėstymo kokybę, SĮD metodą reikėtų naudoti itin atsargiai.

ABSTRACT

The main purpose of this research is to examine the effectiveness of Student Evaluation of Teaching (SET) from a sample of university teachers' and students' view. The study adopts exploratory descriptive design. Participants of this research were 300 teachers and 600 graduate students from 3 Iranian higher education institutions. A 30-item format questionnaire was the main instrument for data collection. Responses to the items were made on a five-point *Likert* scale anchored with *strongly agree* and *strongly disagree*. Results show that *Cronbach alfa* coefficients of measures are in satisfactory level (.86 for teachers' version and .88 for students' version). There are statistically significant differences among teachers and students based on gender, teaching experience, tenure and major. The teachers highly agreed with using different evaluation methods (e.g., peers evaluation, self-evaluation, and administrators) instead of merely rely on Student evaluation of teaching method. The study presents a challenge to the use of SET in higher education system in Iran and, in particular, raises questions about fairness if such ratings are to be used in decisions relating to employment issues. The findings suggest that SET should be applied cautiously in faculty performance evaluation.

PAGRINDINIŲ SAVOKŲ APIBRĖŽIMAI

- „*Studentai įvertina dėstymą*“ metodas – dažniausiai naudojama priemonė dėstyto efektyvumui auditorijoje nustatyti. Tačiau studentų pateikiami reitingavimai turi savų trūkumų, ypač, kai jie yra vienintelis dėstyto įvertinimo metodas, naudojamas priimančiam sprendimui, susijusiam su etato skyrimu ar paaukštinimu. Įrodymus apie dėstyto efektyvumą katedros turėtų rinkti iš įvairių šaltinių ir naudotis kolegų įvertinimo išvadomis, studentų laiškais, parengtomis programomis ir metodine medžiaga, individualiais dėstyto patirties apžvalgais. Pagrįstai parengtos studentų įvertinimo priemonės turėtų būti tokio įvertinimo dalis, kadangi parodo išsamesnį vaizdą apie dėstyto kokybę. Kita vertus, studentų atsiliepimai yra naudinga priemonė dėstytojams, norintiems pagerinti savo dėstymą.
- *Dėstyto efektyvumas*. Nėra vienos nuomonės, iš ko susideda efektyvus dėstymas. J. Patrickas ir R. Smartas (1998) išskiria tris efektyvaus dėstyto veiksnius: (1) pagarba studentams, (2) organizuotumas ir pristatymo mokėjimai bei (3) gebėjimas motyvuoti studentus. Kiti tyrimai skiria daugiau ir kitokių veiksnių. Dėstyto efektyvumas yra svarbus, nes padeda studentams geriau studijuoti. Aukštojo mokslo sistemoje vis daugiau dėmesio skiriamas kokybei, efektyvus dėstymas tapo dar svarbesnis. Bet jis nepasireiškia atsitiktinai.
- *Halo efektas* siejamas su pažintiniu šališkumu, kai tam tikra savybė suvokiama ir interpretuojama pagal anksčiau pasireiškusias savybes. Halo efektas įtrauktas į H. H. Kelley'o (1950) implicitinę asmenybės teoriją. Remdamiesi šia teorija, mes interpretuojame ir suvokiame kitų žmonių savybes pagal tai, kokias savybes pirmiausia juose pamatome. Dažnai manoma, kad patrauklios išvaizdos žmonės yra įdomesni ir profesionaliau asmenybės.

DEFINITIONS OF KEY WORDS

- *Student evaluation of teaching* is the most commonly used *method* of assessing an instructor's effectiveness in the classroom. However, student ratings do have their limitations, especially when they represent the only method of teaching evaluation used in tenure or promotion decisions. Departments should gather evidence of teaching effectiveness from a variety of sources. These may include: peer evaluations, letters from students, syllabi and instructional support materials, and individual teaching portfolios. Student evaluations, if they are properly constructed, should be part of this mix because they offer an indispensable perspective on an instructor's effectiveness. Moreover, student feedback is an important tool for individual instructors who wish to improve their teaching.
- *Teaching effectiveness*. There is little agreement as to what constitutes effective teaching. Patrick and Smart (1998) identify the three factors of teaching effectiveness as (1) respect for students, (2) organization and presentation skills, and (3) ability to challenge students. Further studies identify more and different factors of teaching effectiveness. Teaching effectiveness is important because effective teaching helps student learning. It has become even more important as the emphasis on quality in higher education has increased. Effective teaching does not occur by chance.
- *Halo effect* refers to a cognitive bias whereby the perception of a particular trait is influenced by the perception of the former traits in a sequence of interpretations. The halo effect is involved in Kelley's (1950) implicit personality theory, where the first traits we recognize in other people then influence the interpretation and perception of latter ones. Attractive people are often judged as having a more desirable personality and more skills than someone of average appearance.

ĮVADAS

Šiame standartų ir atskaitomybės amžiuje aukštosios mokyklos kaip vieną iš dėstymo sistemos įvertinimo komponentų vis dažniau naudoja studentų reitingavimo¹ skales (Seldin, 1993). Daugelyje Irano universitetų visi dėstytojai privalo arba turėtų kiekvieno dėstomo kurso metu vieną ar kelis kartus savo studentams pateikti dėstymo įvertinimo formą. Daugybė straipsnių ir knygų skirti sudėtingiems „Studentai įvertina dėstymą“ (SĮD) metodo tyrimams. Toks tyrimų kiekis rodo SĮD metodo svarbą aukštojo mokslo sistemoje. Nors kai kurie tyrimai parodė SĮD metodą esant pagrįstu vertinimo metodu, kiti atskleidė jo trūkumus (Steiner ir kt., 2006). Vis dėlto, nepaisant šių prieštarų rezultatų ir akademinio pasaulio atstovų reiškiamo susirūpinimo, SĮD metodas tebėra dažniausiai naudojama priemonė dėstymo efektyvumui nustatyti Irano aukštojo mokslo sistemoje. Vienas didžiausių studentų įtraukimo į dėstytojų dėstymo kokybės reitingavimą privalumų, kurį verta čia paminėti, yra tai, kad kuriant ir pildant formas dėstytojai ir studentai skatinami reflektuoti savo patirtį švietimo sistemoje ir taip susikurti aiškesnę koncepciją, kokių pastangų reikia norint pasiekti geresnių dėstymo ir studijavimo rezultatų. Iš esmės galima išskirti dviejų rūšių įvertinimus – formuojantį ir apibendrinantį. Formuojantis įvertinimas yra proceso ar produkto įvertinimas suteikiant grįžtamąjį ryšį, kuriuo siekiama padaryti pakeitimus ar tobulinti vykstant procesui. Apibendrinantis įvertinimas skirtas galutinio, baigto proceso ar produkto kokybei ar poveikiui iširti².

¹ Straipsnyje kalbama apie studentų atliekamą dėstymo kokybės reitingavimą.

² Švietimo sistemoje apibendrinantis įvertinimas dažniausiai vyksta studijų dalyko pabaigoje ir yra naudojamas galutiniam įvertinimui nustatyti. Formuojantis įvertinimas apima beveik visada iškart pateikiamus atsiliepimus, įgalinančius daryti pokyčius dar tebediekiant studijų dalyką.

INTRODUCTION

In this era of standards and accountability, institutions of higher education have increased their use of student rating¹ scales as an evaluative component of the teaching system (Seldin, 1993). Virtually, all teachers at most Iranian universities are either required or expected to administer some type of teaching evaluation form to their students at one or more points during each course being offered. There are thousands of articles and books dealing with the extremely complex research on Students Evaluation of Teaching (SET). The quantity of research is indicative of the importance of SET in higher education. While some studies have found that using SET is generally a valid method of assessment, others have found it to be flawed (Steiner et al., 2006). In spite of these inconclusive results and concern about them shared by many in academia, SET is still the most common measure of teaching effectiveness in use today in Iranian higher education system. One of the most important benefits of involvement of students into the rating of quality of teachers teaching worth mentioning here is that the process of designing or filling out the forms encourages teachers and students to reflect on their educational experiences, and as a result, develop clearer conceptions about what efforts they must make in order to achieve better teaching and learning results. There are basically two types of evaluation: formative and summative. Formative evaluation refers to evaluation of a process or product to provide feedback for the purpose of making possible mid-process refinements or improvements. A summative evaluation is conducted to examine the quality or impact of a final, completed process or product².

¹ The article presents how students rate teaching quality.

² In education summative evaluations occur usually at the end of the teaching of a course and are used to calculate a final assessment. Formative evaluations, on the other hand, are nearly always immediate feedback to bring about changes while a course is being taught.

Įprasta manyti, kad studentų reitingavimas turi tris pagrindinius tikslus (Howell, Symbaluk, 2001). Pirmasis tikslas – padėti atlikti administracinius įvertinimus tiriant dėstyto efektyvumą. Tai yra svarbus aspektas priimant sprendimus, susijusius su užmokesčio kėlimu, paaukštinimu ir dėstytojų pareigų skyrimu (Carter, 1989). Antrasis studentų reitingavimo tikslas – padėti studentams pasirinkti studijų dalykus ir dėstytojus. Pasak W. B. Wilhelmo (2004), dauguma studentų laiko studentų reitingavimą vertingu šaltiniu priimant šiuos sprendimus, nors dėstytojais dažnai ir nerimauja dėl šių įvertinimų paviešinimo. Šiame straipsnyje akcentuojamas trečiasis studentų atliekamo dėstyto reitingavimo tikslas, t. y. suteikiant grįžtamąjį ryšį padėti dėstytojams gerinti dėstyto kokybę.

Kelių autorių teigimu, kalbant apie studentų reitingavimo poveikį dėstyto gerinimui, būtina atsižvelgti tiek į trumpalaikį, tiek ir į ilgalaikį poveikį (Armstrong, 1998; Greenwald, Gillmore, 1998). Ypač svarbus ilgalaikis poveikis, nes daugelis dėstytojų dirba aukštosiose mokyklose kelerius metus ir nuolat sulaukia grįžtamojo ryšio būtent per studentų reitingavimą. Vis dėlto, ankstesni tyrimai daugiausia buvo skirti vien trumpalaikiam grįžtamojo ryšio per studentų reitingavimą poveikiui; empirinių tyrimų, skirtų ilgalaikiam poveikiui, labai nedaug. Tai paskatino A. G. Greenwaldą ir G. M. Gillmore'ą (1998) imtis naujo tyrimo, skirto ilgalaikiam grįžtamojo ryšio per studentų reitingavimą poveikiui. Plėtojant šią temą pirmiausia pateikiami pagrindinių sąvokų apibrėžimai.

Dėstyto efektyvumas. Nėra vienos nuomonės, iš ko susideda efektyvus dėstyto. Pavyzdžiui, C. W. Swartz'as ir kt. (1990) išskiria du efektyvus dėstyto veiksnius – aiškų dėstyto ir studentų elgesio valdymą. Kiti tyrimai mini daugiau ir kitokių efektyvus dėstyto veiksmų. Pavyzdžiui, J. Patrickas ir R. Smartas (1998) išskiria tris efektyvus dėstyto

Usually, it is assumed that student ratings serve three main purposes (Howell, Symbaluk, 2001). The first is to aid administrative evaluations by measuring teaching effectiveness, which is an important criterion for decisions on matters such as pay increases, promotion, and tenure of college faculty (Carter, 1989). The second purpose of student ratings is to help students select courses and instructors. From the Wilhelm's (2004) view most students consider student ratings a valuable resource for such decisions, though teachers often raise concerns about the publication of these evaluations. The focus of the present article lies on the third purpose of student ratings of teaching, which is to help teachers improve their teaching by providing them with feedback.

Several authors have pointed out that both short and long-term effects should be taken into account when considering the impact of student ratings on the improvement of teaching (Armstrong, 1998; Greenwald, Gillmore, 1998). Long-term effects are particularly important because the majority of teachers remain in higher education institutions for several years and receive regular feedback in the form of student ratings. Nevertheless, previous research has focused almost exclusively on the short-term effects of feedback from student ratings; empirical research on the long-term effects is very limited. This prompted Greenwald and Gillmore (1998) to call for new research on the long-term effects of feedback from student ratings. For this purpose, at first the definitions of key words are included.

Teaching effectiveness. There is little agreement as to what constitutes effective teaching. For example, Swartz et al., (1990) identify the two factors of effective teaching as (1) clear instructional presentation, and (2) management of student behavior. Further studies identify more and different factors of teaching effectiveness. For example, Patrick and Smart (1998) identify the three factors of teaching effectiveness (see above). Other

veiksnius (žr. aukščiau). Kiti tyrėjai siūlo net septynis (Ramsden, 1991) ar devynis (Marsh, Dunkin, 1992) efektyvaus dėstymo veiksnius.

Halo efektas. Pasak P. G. Grusingo (1994), mažiausiai penkių rūšių reitingavimo šalutiniai poveikiai gali sukelti reitingavimo klaidas. Svarbiausias jų – *halo efektas*. Manoma, kad studentų nuomonė apie dėstytoją didžia dalimi nulems dėstymo efektyvumo reitingus. Todėl *halo efektas* dažnai pasireiškia sudarant reitingus pagal SĮD metodą (žr. aukščiau).

Atsižvelgiant į minėtus faktus buvo atliktas tyrimas, siekiant išsiaiškinti studentų nuolat atliekamo grįžtamojo ryšio poveikį dėstymo efektyvumui per kelis semestrus. Pagrindinis šio tyrimo tikslas – remiantis trijų universitetų vakarų Irane dėstytojų ir studentų nuomone, ištirti „Studentai įvertina dėstymą“ (SĮD) metodo efektyvumą. Tyrimo klausimai:

1. Kokia dėstytojų nuomonė apie skirtingų šaltinių, įrodančių dėstymo efektyvumą, naudojimą?
2. Ar, dėstytojų nuomone, SĮD metodas turi įtakos dėstymo kokybės gerinimui?
3. Ar, studentų nuomone, SĮD metodas turi įtakos dėstymo kokybės gerinimui?
4. Ar žymiai skiriasi studentų ir dėstytojų nuomonės apie SĮD metodo efektyvumą?
5. Ar galima rasti ryšį tarp dėstytojų demografinių kintamųjų ir jų nuomonės apie SĮD metodo efektyvumą?
6. Ar galima rasti ryšį tarp studentų demografinių kintamųjų ir jų nuomonės apie SĮD metodo efektyvumą?

1 METODAS

Tyrimui atlikti pasirinktas aprašomojo tyrimo metodas. Kiekybiniam tyrimui naudota apklausa. Pagrindinis tyrimas atliktas 2009–2010 m.

researchers have suggested as many as seven factors (Ramsden, 1991) or nine factors of effective teaching (Marsh, Dunkin, 1992).

Halo effect. According to Grusingo (1994) at least five kinds of rating effects may cause rating errors. The most important of them is *halo effect*. It is supposed that the student's perception of the lecturer would significantly predict teaching effectiveness ratings. Thus, a *halo effect* often occurs in the completion of SET ratings (see above).

In response, the researcher conducted a study to investigate systematically the effects of regular student feedback on the effectiveness of university teaching over a period of several semesters. The main purpose of the research was to examine effectiveness of SET from the views of teachers and students of the three universities in the west of Iran. Research questions are as follows:

1. What are teachers' views on applying different sources of evidence of teaching effectiveness?
2. Does SET affect on teaching quality improvement from the teachers' view?
3. Does SET affect on teaching quality improvement from the students' view?
4. Is there any significant difference between students' and teachers' view regarding effectiveness of SET?
5. Is there any relationship between teachers' demographic variables and their views regarding effectiveness of SET?
6. Is there any relationship between students' demographic variables and their view regarding effectiveness of SET?

1 METHOD

For the current study, the descriptive method of research is used. This quantitative investigation employs the survey method as its research design. The main study was done in 2009–2010.

Dalyviai. Duomenys tyrimui rinkti trijose aukštosiose mokyklose – Kurdistano universitete, Razi universitete ir Bualisina universitete. Pasirinktos dvi dalyvių grupės:

1) Dėstytojų imtį sudarė dirbantieji Kurdistano, Razi ir Bualisina universitetuose. Vi-suose tyrimu susidomėjusiuose fakultetuose duomenims rinkti iš viso išdalyta 300 anketų. Kad duomenis būtų lengviau palyginti, vi-suose tyrime dalyvaujančiuose universitetuose pasirinkti panašūs fakultetai ir katedros. Sugražinta 260 anketų, iš kurių 3 buvo pripa-žintos negaliojančiomis, nes jose trūko duo-menų. Taigi gautos 257 galiojančios anketos. Atsakymų dažnis – 83,25 proc. (246 vyrai ir 11 moterų).

2) Studentų imtį sudarė magistrantai, kurie bakalauro studijas baigė minėtuose universitetuose. Imtis sudaryta taikant ti-kimybinio sluoksniuoto imties parinkimo metodą. Iš viso studentams išdalyta 650 an-ketų. Antroji tiriamųjų grupė gražino 600 anketų (293 vyrai ir 307 moterys). Visi tyri-mo dalyviai buvo nuolatinių studijų studen-tai. Kadangi įvertinimas buvo anoniminis ir konfidencialus, straipsnyje demografiniai duomenys nedetalizuojami ir aptariami apibendrintai. Tyrimo dalyviai turėjo įver-tinti savo dėstytoją. Iš viso buvo sureitin-guota dešimt dėstytojų (aštuoni vyrai ir dvi moterys).

Priemonės. Dėstytojų ir studentų nuo-monei apie dėstytojų įvertinimo efektyvumą nustatyti naudotos patikimos ir pagrįstos tyrimo priemonės. Šios priemonės buvo iš-bandytos su tyrimo imtimi, norint įvertinti kiekvieno aspekto vidinį patikimumą. Gauti rezultatai parodė aukštą vidinį nuoseklumą (remiantis *Cronbacho alfa* koeficientu), svy-ruojantį tarp .86 ir .88.

Abi anketos prasidėjo demografiniais klausimais, kurių tikslas – nustatyti bet kokius demografinius veiksnius, galinčius turėti įtakos tyrimo dalyvių atsakymams.

Participants. Higher education institu-tions included in the data collection consists of three universities, University of Kurdistan, Razi University and Bualisina University. For the current study, the participants were com-prised of two groups:

1) Teachers' sample consisted of those who were working at the universities of Kurdistan, Razi and Bualisina. A total of 300 question-naires were distributed to all concerned fac-ulties for collecting the data. For ease of the comparison, similar departments and faculties from all universities were included in the study. 260 questionnaires were returned, from which 3 were discarded because of missing data. Therefore, the number of usable questionnaires was 257 and the response rate was 83.25 % (246 males and 11 females).

2) Student sample included undergradu-ate students who were staying in the afore-mentioned universities. Stratified random sampling technique was used for the selec-tion of the sample. Totally of 650 question-naires were distributed among students. 600 questionnaires were returned to the second group of the research sample (293 males and 307 females). Students were all enrolled full-time on courses. Due to the anonymous and confidential nature of the evaluation no details of demographic variables are available. The participants were required to rate their lectur-er. In total, ten lecturers (eight males and two females) were rated during this study.

Instruments. Reliable and validated in-struments were used to measure teachers and students' perceptions of the effectiveness of evaluation of teaching. The instruments were pilot tested on samples to assess the internal reliability of each dimension. The results in-dicate that internal consistencies (based on *Cronbach's alpha* coefficient) are very high and ranges between .86 and .88.

Both questionnaires began with a demo-graphics section to examine any demographic factors that might have influenced participants'

Šioje anketos dalyje pateikti klausimai apie respondento lytį ir amžių, o dėstytojai dar turėjo nurodyti darbo patirtį (metais) ir pareigas. Studentams skirtoje anketoje po demografinės dalies pateikti nurodymai, kaip ją užpildyti, ir pateiktas efektyvaus dėstyimo kintamųjų apibrėžimas. Anketos poskalėje išdėstyti punktai, skirti studijų dalykų dėstyimo efektyvumui bei bendrai dėstytojų nuomonei apie dėstyimo efektyvumą įrodantiems šaltiniams vertinti. Anketą sudaro 30 punktų. Pirmieji 17 punktų skirti išsiaiškinti bendrą nuomonę apie SĮD poveikį dėstyimo efektyvumui. Po to einantys 5 punktai skirti visuotinės kokybės sistemos kūrimui. Tolesni aštuoni anketos punktai leido tyrimo dalyviams pateikti savo nuomonę, atsižvelgiant į kai kuriuos veiksnius, kurie įvertinimo procese veikia kaip *halo efektas*. Galiausiai paskutiniai 16 klausimų buvo skirti dėstytojams apie šaltinius, įrodančius dėstyimo efektyvumą. Atsakymams pateikti pasirinkta penkių balų *Likerto* skalė (nuo *visiškai nesutinku* iki *visiškai sutinku*). 1 lentelėje pateikta išversta aprašomoji statistika ir *alfa* koeficientai.

Visoms procedūroms atlikti naudota statistinės analizės programinės įrangos SPSS® 17 versija, skirta *Windows* sistemai. Duomenims analizuoti naudoti žvalgybinės duomenų analizės, aprašomosios statistikos, vienos imties *t* testo, nepriklausomos imties *t* testo, *Friedmano* ir ANOVA metodai.

It included gender, age, and for teachers the professional position and years of teaching experience in universities were taken into account. Following the demographics section, in the students' version questionnaire, instructions about how to complete items were provided along with a definition of teaching effectiveness variables. The questionnaire consisted of items measuring instruction effectiveness subscale that participants had observed in courses, as well as teachers' general opinions about sources of evidence of teaching effectiveness. A total of 30 items made up the questionnaire. The first 17 items inquired general opinions regarding the effect of students evaluation of teaching on instruction effectiveness and the next 5 inquired creating (developing) a total quality system. Afterward, eight items allowed participants to report their view regarding some factors that work as *halo effect* in evaluation process. Finally, a set of 16 questions were asked of teachers regarding the sources of evidence of teaching effectiveness. The responses for items questionnaire were based on five-point *Likert* scale anchored with *strongly agree* and *strongly disagree*. Descriptive statistics and coefficient *alphas* for measures after translation are shown in Table 1.

SPSS® version 17 for *Windows* was the statistical software program used to perform all procedures. For the data analyses exploratory data analysis, descriptive statistics, one sample *t* test, independent sample *t* test, *Friedman* and ANOVA were employed.

1 lentelė. Vidurkis (V), standartinis nuokrypis (SN) ir *alfa* koeficientas

Table 1. Means (M), Standard Deviations (SD) and coefficient *Alphas* of Measurers

MATAI MEASURES	V M	SN SD	PUNKTŲ SKAIČIUS NO. OF ITEMS	<i>Alfa</i> KOEFICIENTAS <i>Alpha</i>
	23,37	5,96	6	0,907
	18,45	4,48	5	0,813
	45,77	11,01	12	0,932

2 REZULTATAI

Pasiektas sąlyginai aukštas atsakymų dažnis. 30 punktų apklausos rezultatai suskirstyti pagal šešis pirminius tyrimo klausimus.

Pirmasis klausimas respondentams buvo „Kokia dėstytojų nuomonė apie skirtingų šaltinių, įrodančių dėstyimo efektyvumą, naudojimą?“. *Friedmano* neparametrinis testas naudotas siekiant suklasifikuoti šaltinius, remiantis dėstytojų nuomone, įrodančius dėstyimo efektyvumą. 2 lentelėje pateikti kiekvieno šaltinio vidutiniai rangai ir testo statistika.

Iš 2 lentelės matyti, kad rangai nėra atsitiktinai pasiskirstę, o vidutinis kiekvieno aspekto rangas skiriasi vienas nuo kito. Ištyrus Irano dėstytojų nuomonę paaiškėjo: nėra vienos nuomonės apie šaltinių įvertinimą ($X^2r=521,98$, $df=15$ $p<0,001$). Didžiausi ir mažiausi vidutiniai rangai priklauso, atitinkamai, „absolventų reitingavimui“ ir „administratorių reitingavimui“.

Antrasis klausimas – „Ar, dėstytojų nuomone, SĮD metodas turi įtakos dėstyimo kokybės gerinimui?“

Dėstytojų požiūrio vidurkis visais atvejais buvo didesnis už populiacijos vertę 3 (3 lentelė). Vienos imties t testas parodė, kad t vertės buvo reikšmingos $P<.01$. Vadinas, dėstytojų nuomone, dėstyimo įvertinimo rezultatai turi įtakos jų dėstyimo efektyvumui ir visuotinės kokybės sistemos kūrimui universitetuose. Be to, jie pritaria teiginiui: įvertinimo procese kai kurios dėstytojų asmeninės savybės gali veikti kaip *halo efektas*.

Trečiuoju klausimu norėta sužinoti, „Ar, studentų nuomone, SĮD metodas turi įtakos dėstyimo kokybės gerinimui?“

Abiem atvejais studentų požiūrio vidurkis buvo didesnis už populiacijos vertę 3 (4 lentelė). Vienos imties t testas parodė, kad jie yra reikšmingi, $P<.01$.

2 RESULTS

Relatively high response rates were achieved. The results from the 30 item survey's are grouped below based on six primary research questions which they addressed.

The First question asked respondents: “What are teachers’ views on applying different sources of evidence of teaching effectiveness?” To rank sources of evidence of teaching effectiveness from the teachers’ view, the *Friedman* nonparametric test was applied. Mean ranks for each source and test statistics are shown in the Table 2.

Table 2 shows that the ranks are not randomly distributed across the sources and mean rank for each approach is not similar to each other. The level of agreements regarding sources of evaluation from the Iranian teachers’ view were significantly different ($X^2r=521.98$, $df=15$ $p<0.001$). The highest and lowest mean ranks belonging to “alumni rating” and “administrator rating”, respectively.

The second question asked: “Does SET affect on teaching quality improvement from the teachers’ view?”

The means of teachers’ point of view in all cases were greater than the population value of 3 (Table 3). A one-sample t-test showed that the t-values were significant $P<.01$. These results reveal that teachers reported that the results of teaching evaluation have impact on their instruction effectiveness, and on developing a total quality system in universities. In addition, they agreed with this statement that some teachers’ personal factors throughout the evaluation process could work as a *halo effect*.

Moreover, the third question asked respondents: “Does SET affect on teaching quality improvement from the students’ view?”

The means of students’ point of view in both conditions were greater than the population value of 3 (Table 4). A one-sample t-test showed that these were significant, $P<.01$.

2 lentelė. Šaltinių, įrodančių dėstyimo efektyvumą, rangas. Dėstytojų nuomonė

Table 2. The Rank of Sources of Evidence of Teaching Effectiveness from Teachers' View

ŠALTINIAI SOURCES	VIDURKIS MEAN	SN SD	VIDUTINIS RANGAS MEAN RANK	X ² r	df	Sig.
1. Studentų atliktas reitingavimas Student rating	3,48	1,11	9,63	522	15	.000
2. Puikūs studentai Excellent students	3,84	1,06	11,3			
3. Absolventų reitingavimas Alumni rating	3,92	.886	11,7			
4. Kolegų reitingavimas Peer ratings	2,88	1,06	6,83			
5. Katedros vadovas Department head	3,07	1,15	8,12			
6. Administratorių reitingavimas Administrator rating	2,74	.974	6,32			
7. Išorės ekspertai External experts	2,99	1,25	7,71			
8. Savęs įvertinimas Self-evaluation	3,26	1,03	8,84			
9. Paties daryti vaizdo įrašai Videos by self	3,13	1,2	8,48			
10. Kolegų daryti vaizdo įrašai Videos by peers	2,80	1,22	6,91			
11. Interviu su studentais Students interviews	3,28	1,07	9,17			
12. Darbdaviai Employers	2,78	1,03	6,63			
13. Dėstyimo stipendija Teaching scholarship	3,03	1,15	7,69			
14. Dėstyimo apdovanojimai Teaching awards	3,51	1,05	9,97			
15. Studijų rezultatai Learning outcomes	2,89	.962	7,20			
16. Stojamieji egzaminai Entrance exams	3,35	.990	9,56			

3 lentelė. Dėstytojų nuomonė apie pagrindinius kintamuosius. Vienos imties t testas

Table 3. Teachers' View Regarding Main Variables using one sample t-test

PAGRINDINIAI KINTAMIEJI MAIN VARIABLES	SK. N	VID. M	SN SD	t VERTĖ t-VALUE	df
Dėstyimo efektyvumas Instruction effectiveness	257	3.44	.69	79.29**	256
Visuotinės kokybės sistema Total quality system	257	3.97	.70	67.49**	256
Halo efektas Halo effect	257	3.67	.58	102.01**	256

Pastaba: *p < 0,05 ir **p < 0,01

Note: *p < 0.05 and **p < 0.01

4 lentelė. Studentų nuomonė apie pagrindinius kintamuosius

Table 4. Students' View Regarding Main Variables

PAGRINDINIAI KINTAMIEJI MAIN VARIABLES	SK. N	VID. M	SN SD	t VERTĖ t-VALUE	df
Dėstymo efektyvumas Instruction effectiveness	600	3,10	.65	116,30**	599
Halo efektas Halo effect	600	3,08	.46	163,66**	599

Pastaba: *p < 0,05 ir **p < 0,01

Note: *p < 0.05 and **p < 0.01

Pagal rezultatus, studentų nuomone, dėstymo įvertinimo rezultatai turi įtakos dėstymo efektyvumui ir visuotinės kokybės sistemos kūrimui universitetuose. Be to, jie pritaria teiginiui: įvertinimo procese kai kurios dėstytojų asmeninės savybės gali veikti kaip *halo efektas*.

Reikia atkreipti dėmesį, kad pagal kitus studentų demografinius kintamuosius nėra jokio aiškaus ryšio tarp amžiaus, semestro, pagrindinio specializacijos dalyko ir universiteto kintamųjų bei jų požiūrio į SĮD metodo efektyvumą.

Ketvirtasis klausimas – „Ar žymiai skiriasi studentų ir dėstytojų nuomonės apie SĮD metodo efektyvumą?“ Nepriklausomos imties t testas buvo panaudotas norint palyginti vidutinius balus, gautus tiriant dėstytojų ir studentų nuomonę apie dėstymo efektyvumo poskalę. Rezultatai pateikti 5 lentelėje.

5 lentelėje pateikta tyrimo kintamųjų aprašomoji statistika ir t vertės. Ši testo analizė rodo, kad 257 dėstytojų vidurkis tyrimo skalėje (su dviem poskalėmis) – 3,44 ir 3,65. 600 studentų vidurkis yra 3,10 ir 3,61. Dvipusis reikšmingumo testas parodė ($t=6,86$ ir $t=2,85$, $df=855$, $P<.01$) reikšminių skirtumų tarp dėstytojų ir studentų nuomonių. Galima padaryti išvadą: dėstytojai buvo bendresnės nuomonės apie SĮD metodo efektyvumą nei studentai.

Penktasis klausimas – „Ar galima rasti ryšį tarp studentų demografinių kintamųjų

These results reveal that students reported that the results of teaching evaluation have impact on instruction effectiveness, as well as developing a total quality system in universities. In addition, they agreed with this statement that some teachers' personal factors throughout the evaluation process could work as a *halo effect*.

It should be noted that, in respect to other students' demographic variables results showed that there were no significant relationship between age, semester, major and university variables with their view regarding effectiveness of SET.

The fourth question asked “Is there any significant difference between students and teachers' view regarding effectiveness of SET?” For this purpose, means scores of teachers and students' views regarding teaching effectiveness sub-scales were compared using the independent samples t-test. The results are highlighted in Table 5.

Table 5 shows descriptive statistics and t-values for variables in the study. This test analysis indicates that the 257 teachers have a mean of 3,44 and 3,65 on the research scale (with two subscales), while the 600 students have a mean on 3,10 and 3,61. The two-tailed significance test indicate ($t=6,86$ and $t=2,85$, $df=855$, $P<.01$) that there is a significant difference between teachers' and students' view. Our overall conclusion is that teachers were more in agreement with effectiveness of students teaching evaluation than students.

The fifth question asked “Is there any relationship between students' demographic

5 lentelė. Dėstytojų ir studentų nuomonių apie pagrindinius kintamuosius palyginimas

Table 5. Comparison of Teachers and Students' View Regarding Main Variables

PAGRINDINIAI KINTAMIEJI MAIN VARIABLES	DĚSTYTOJAI (SK.=257) TEACHERS (N=257)		STUDENTAI (SK.=600) STUDENTS (N=600)		<i>t</i> VERTĖ (<i>df</i> =855)
	VID.	SN	VID.	SN	<i>t</i> -VALUE (<i>df</i> =855)
	M	SD	M	SD	
Dėstyimo efektyvumas Instruction effectiveness	3,44	.69	3,10	.65	6,84**
Halo efektas Halo effect	3,65	.31	3,61	.30	2,85**

Pastaba: * $p < 0,05$ ir ** $p < 0,01$

Note: * $p < 0.05$ and ** $p < 0.01$

ir jų nuomonės apie SĮD metodo efektyvumą?“ Pirmiausia nepriklausomų imčių *t* testas panaudotas lyginant moterų ir vyrų studentų balų vidurkį, gautą vertinant dėstyimo efektyvumo poskales. Rezultatai pateikti 6 lentelėje.

6 lentelėje pateikta tyrimo kintamųjų aprašomoji statistika ir *t* vertės. Ši testo analizė rodo, kad 307 studentų vidurkis dviem tyrimo poskalėms buvo 3,11 ir 3,14. O 293 studentų vidurkiai – 3,10 ir 3,02. Dvipusis reikšmingumo testas parodė ($t=3,02$, $df=598$, $P<.01$) reikšminių skirtumų tarp moterų ir vyrų studentų požiūrio į *halo efekto* poskales. Galima padaryti išvadą: studentės yra vieningesnės nuomonės nei studentai, kai kalbama, jog dėstytojo charizma ir atlaidumas gali turėti įtakos dėstyimo įvertinimo efektyvumui.

variables and their views regarding effectiveness of SET?” For this purpose, at first means scores of female and male students' views regarding teaching effectiveness subscales were compared using the independent samples *t*-test. The results are highlighted in Table 6.

Table 6 shows descriptive statistics and *t*-values for variables of the study. This test analysis indicates that 307 female students have a mean of 3,11 and 3,14 on the two research subscales, while the 293 male students have a mean on 3,10 and 3,02. The two-tailed significance test indicates ($t=3,02$, $df=598$, $P<.01$) that there is a significant difference between male and female students' view regarding *halo effect* subscale. Our overall conclusion is that female students were more agreement with this notion that some factors like teachers' charisma and leniency of/affect

6 lentelė. Vyrų ir moterų studentų nuomonių apie pagrindinius kintamuosius palyginimas

Table 6. Comparison of Male and Female Students' View Regarding Main Variables

PAGRINDINIAI KINTAMIEJI MAIN VARIABLES	MOTERYS (SK.=307) FEMALES (N=307)		VYRAI (SK.=293) MALES (N=293)		<i>t</i> VERTĖ (<i>df</i> =598)
	VID.	SN	VID.	SN	<i>t</i> -VALUE (<i>df</i> =598)
	M	SD	M	SD	
Dėstyimo efektyvumas Instruction effectiveness	3,11	.66	3,10	.64	.033
Halo efektas Halo effect	3,14	.49	3,02	.41	3,02**

Pastaba: * $p < 0,05$ ir ** $p < 0,01$

Note: * $p < 0.05$ and ** $p < 0.01$

Šeštasis klausimas – „Ar galima rasti ryšį tarp dėstytojų demografinių kintamųjų ir jų nuomonės apie SĮD metodo efektyvumą?“ Tyrimo rezultatai rodo, kad dėstytojų demografiniai kintamieji (paskyrimas, įdarbinimo tipas, pagrindinė studijų kryptis, dėstytojavimo patirtis metais ir universitetas) nėra niekaip reikšmingai susiję su jų nuomone apie SĮD metodo efektyvumą.

IŠVADOS

Dėmesys studijavimo ir dėstyto kokybei yra vienas svarbiausių kiekvieno universiteto uždavinių bei būtina sąlyga siekiant ir užtikrinant kokybišką dėstymą. Svarbų vaidmenį čia atlieka įvertinimas. Įvertinimas naudojamas profesinio tobulėjimo ir palyginimo tikslais. Abu tikslai yra teisėti, o universitetai turėtų skatinti abiejų rūšių įvertinimus. Vienas didžiausių studentų atliekamo reitingavimo privalumų, kurį verta paminėti, – kuriant ir pildant įvertinimo formas dėstytojai ir studentai skatinami reflektuoti savo patirtį švietimo sistemoje ir taip susikurti aiškesnę koncepciją, kokių pастangų reikia norint pasiekti geresnių dėstyto ir studijavimo rezultatų.

Šio tyrimo rezultatai rodo: dėstytojų nuomone, SĮD metodas tam tikrais aspektais turi svarų poveikį dėstyto efektyvumui. Šie rezultatai sutampa su M. Burojeredniya'o (2003), A. Arabkharadmando ir S. Hajiaghajanio (1997), A. Shakorniya'o ir kt. (2000) išvadomis. Be to, tyrimas atskleidė: dėstytojų nuomone, SĮD metodas yra svarbus diegiant visuotinės kokybės sistemą. Kita vertus, dėstytojai išreiškė bendrą nuomonę, nurodydami, kad kai kurie *halo efektai* (tokie kaip mokytojo charizma ar atlaidumas) gali turėti įtakos dėstyto įvertinimo rezultatams.

Daugelis dėstytojų teigė, kad studentams būtina surengti mokymus ir supažindinti

on students perception of effectiveness of teaching evaluation than their male counterparts.

The sixth question asked: “Is there any relationship between teachers’ demographic variables and their view regarding effectiveness of SET?” Results indicate that faculty member’ demographic variables (designation, type of recruitment, major, years of teaching experiences and university) have no significant relationship with their view regarding effectiveness of SET.

CONCLUSIONS

The importance of the quality of learning and teaching is a primary objective of every university and is a precondition for achieving and maintaining excellence in teaching. Evaluation as a critical element plays an important role in this regard. It serves unique professional development purposes as well as border purposes involving comparison. Both purposes are legitimate and both kinds of evaluation are to be encouraged by universities. One of the most important benefits of student ratings worth mentioning here is that the process of designing or filling out the forms encourages teachers and students to reflect on their educational experiences, and as a result, develop clearer conceptions about what efforts they must make in order to achieve better teaching and learning results.

Based on the results of this investigation it appears that SET has some significant effects on effectiveness of teaching from the teachers’ view. These results are consistent with Burojeredniya (2003), Arabkharadmand and Hajiaghajani (1997), Shakorniya et al. (2000) findings. In addition, the results show that SET has some significant effects on establishing a total quality system teaching from the teachers’ view. On the other hand, teachers reported their agreement with this notion that some *halo effects* like teachers’ charisma and leniency affect the result of teaching evaluation.

juos su dėstyimo įvertinimo filosofija ir tikslais. Įdomu pažymėti: daugelis studentų prieš užpildydami išreiškė poreikį išsamiau susipažinti su įvertinimo formomis. Iš viso tik nedidelė dalis dėstytojų buvo patenkinti šiuo metu Irano universitetuose naudojamomis strategijomis dėstyimui įvertinti. Nei studentų, nei dėstytojų demografiniai kintamieji nebuvo labai reikšmingi įvertinant dėstyimo efektyvumą. Daugiausiai ir mažiausiai naudingais reitingų šaltiniais dėstytojai nurodė, atitinkamai, absolventus ir administratorius. Apskritai, mėgstamiausi dėstyimo įvertinimo šaltiniai dėstytojams buvo puikūs absolventai ir studentai.

Tyrimas atskleidžia abejones dėl SĮD metodo naudojimo aukštojo mokslo sistemoje Irane bei kelia klausimus, ar teisinga ir objektyvu naudoti tokius reitingavimus priimant sprendimus, susijusius su dėstytojų pareigomis. Tyrimo rezultatai rodo: nustatant dėstyimo kokybę, SĮD metodą reikėtų naudoti itin atsargiai. Galiausiai rekomenduojama atlikti išsamesnius tyrimus ir dar plačiau ištirti šiame tyrime akcentuotus klausimus.

Most of the teachers reported that it is necessary to organize some briefing sessions regarding goals and philosophy of teaching evaluation for students. It is interesting that most of students showed that they need to attend justification sessions before completing teaching evaluation forms. Totally, only a low portion of teachers satisfied with the current strategies to measuring teaching evaluation in Iranian universities. Both teachers' and students' demographic variables, in general, could not show any significant effect on evaluation of teaching effectiveness. Teachers ranked administrator and alumni rating source were in the lowest and highest levels, respectively. Overall, the most favorite approaches for teachers were excellent graduates and excellent student.

The study presents a challenge to the use of SET in higher education system in Iran and, in particular, raises questions about fairness if such ratings are to be used in decisions relating to employment issues. The findings suggest that SET should be applied cautiously in faculty performance evaluation. Finally, it is recommended that a more extensive study be done to examine more comprehensively the question addressed in this investigation.

LITERATŪRA / REFERENCES

- Arabkharadmand A., Hajiaghajani S. (1997). A survey of Semnan Medical Teachers' View regarding effect of evaluation on educational method and their satisfaction from evaluation // *Journal of Teb and Tazkiye*, 26, p. 28–39.
- Armstrong S. J. (1998). Are student ratings of instruction useful? // *American Psychologist* 53, p. 1223–1224.
- Burojeredniya M., Shakorniya A., Elhampur H. (2003). Feedback of university teachers' evaluation results declaration and its effect on teaching improvement from the teachers point of view // *Iranian Journal of Medical Education*, 10, p. 12–19.
- Carter R. E. (1989). Comparison of criteria for academic promotion of medical-school and university-based psychologists // *Professional Psychology: Research and Practice* 20, p. 400–403.
- Coleman J., McKeachie W. J. (1981). Effects of instructor/course evaluations on student course selection // *Journal of Educational Psychology*, 73, p. 224–226.
- Dommeyer C. J., Baum P., Chapman K. S., Hanna R. W. (2002). Attitudes of business faculty towards two methods of collecting teaching evaluations: Paper vs. online // *Assessment & Evaluation in Higher Education*, (27) 5, p. 455–462.
- Greenwald A. G., Gillmore G. M. (1997). Grading leniency is a removable contaminant of student ratings // *American Psychologist*, 52(11), p. 1209–1217.
- Grussing P. G., (1994). Sources of Error in Student Evaluation of Teaching // *American Journal of Pharmaceutical Education*, 58, p. 316–318.

Howell A. J., Symbaluk D. G. (2001). Published student ratings of instruction: Revealing and reconciling the views of students and faculty // *Journal of Educational Psychology*, 93, p. 790–796.

Kelley H. H. (1950). The warm-cold variable in first impressions of persons // *Journal of Personality and Social Psychology*, 18(3), p. 431–439.

McKeachie W. J. (1997). Student ratings: the validity of use // *American Psychologist*, 52(11), p. 1218–1225.

Patrick J., Smart R. (1998). An empirical evaluation of teacher effectiveness: The emergence of three critical factors // *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 23(2), p. 165–178.

Seldin P. (1993). *Improving and evaluating teaching*. Paper presented at the American Council on Education Department Chairs Seminar, Washington, DC.

Shakorniya A., Mozafar A., Motlagh M. A. (2000). A survey of Medical teachers' point of view regarding teaching evaluation // *Journal of Medical Knowledge*, 75, p. 23–31.

Steiner S., Gerdes K., Holley L. C., Campbell H. E. (2006). Evaluation teaching: listening to students while acknowledging bias // *Journal of Social Work Education*, 42, 2, p. 355–376.

Swartz C. W., White K. P., Stuck G. B. (1990) The factorial structure of the North Carolina Teacher Performance Appraisal Instrument // *Educational and Psychological Measurement*, 50(1), p. 175–185.

Wilhelm W. B. (2004). The relative Influence of published teaching evaluations and other instructor attributes on course choice // *Journal of Marketing Education* 26, p. 17–30.

Įteikta 2011 m. sausio mėn.

Delivered 2011 January

NASER SHIRBAGI

Mokslinių interesų kryptys: dėstymas ir tudijavimas, dėstymo kokybė ir jos įvertinimas.

Research interests: teaching and learning, quality and evaluation of teaching.

Kurdistano universitetas
Edukologijos katedra

University of Kurdistan
Department of Education

Sanandaj, Iran, POBox 416, 66177-15175

nshirbagi@uok.ac.ir